

Skolplan för Stockholms stad

En skola för nutidens och framtidens elever

Våra barn och unga är vår framtid. Att satsa på våra elever är därför ett av de viktigaste uppgifter vi har inom staden. Att kunna ge alla elever oavsett deras förutsättningar tillgång till en skola som ser varje elev, utvecklar deras förmågor och gör dem delaktiga i sitt eget lärande är en utmaning som vi står inför.

Jag är stolt över att presentera en skolplan som står för den moderna skolan. En skolplan som utgår ifrån de nationella styrdokumenterna och lyfter fram det som är centralt för Stockholms skolor att utveckla för att nå målen. Det handlar om att genomföra den målstyrda skolan där vi på politisk nivå fattar beslut om inriktning och professionen beslutar om hur de ska nå de uppsatta målen.

De områden som särskilt lyfts fram i skolplanen är lärande och kunskap med särskilt fokus på språkutveckling och matematik, elevhälsa och elev- och föräldrainflytande. Dessa tre områden bildar en helhet i elevernas vardag i skolan och alla påverkar de elevens möjlighet till skolframgång. Kraftfulla satsningar på varje elevs språkutveckling är en av de viktigaste frågorna i Stockholms skolor. Språket är nyckel till skolframgång inom alla ämnen. Utan ett rikt språk begränsas elevernas möjligheter att delta i det demokratiska samhället. Många elever har annat hemspråk än svenska. Synsättet på modermålet måste förändras och ses som en tillgång. Det är via sitt modersmål som elever med annat hemspråk än svenska kan nå verklig skolframgång.

Den matematiska förmågan är det andra viktiga "språket" för att stärka elevernas utveckling. Matematik handlar om så mycket mer än att bara lösa tal. Det handlar bland annat om att utveckla det logiska tänkandet, problemlösningsförmågan och det abstrakta tänkandet.

Elever har rätt att gå till skolan med glädje och känna ett välbefinnande i att få möjlighet att tillägna sig kunskaper. Alla i skolan måste därför arbeta förebyggande för att skapa en god arbetsmiljö. Problem som mobbing, skolk, kränkande beteende etc. är symtom på ohälsa. Vi kan inte nöja oss med att endast ta tag i problemen när de uppstår utan alla i skolan måste ta ansvar för att arbeta aktivt förebyggande för att skapa den goda miljön.

Att kunna förstå och påverka sin lärprocess är centralt för alla människor i det livslånga lärandet. Eleverna i våra skolor måste ges möjlighet, inspiration och kunskap om hur de kan vara delaktiga och känna ansvar för sitt eget lärande. Det är bara eleven som kan välja om den vill lära sig, det går inte att utgå ifrån att det räcker med att lära ut.

Vi måste alla hjälpas åt att skapa en skola som stimulerar varje elev till utveckling till höjden av sina förmågor för ett livslångt lärande.

Erik Nilsson
Skolborgarråd

Inledning

Stockholms elever ska erbjudas en skola med möjligheter till lärande, kunskap och utveckling.

En skola som ser varje individs förmågor och lust och vilja att lära och utvecklas.

En skola som erbjuder många upplevelser och stärker elevens kulturella kapital.

En skola som ger goda förutsättningar och stärker elevens framtidstro och tron på den egna förmågan.

En skola som är rolig, stimulerande, flexibel, trygg och utmanande.

En skola som ger arbetsro och tid för reflektion.

En skola som aktivt bidrar till jämställdhet och tar tillvara mångfaldens möjligheter.

En skola som ger alla elever möjlighet att erövra de kunskaper och förmågor som de behöver i livet.

Förutsättningar

Stockholm är en mångkulturell stad, med ett stort kulturutbud, ett omfattande informationsflöde, ett högt tempo, en snabb förändringstakt och en ökad internationalisering. En uppväxt och ett arbetsliv präglad av storstaden ställer krav på skolan att i sitt arbete integrera mångfalden och tillsammans med elever och föräldrar utveckla de kunskaper och förmågor som behövs i mötet med en framtid i ständig förändring och utveckling.

Skolans organisation i Stockholms stad

Kommunfullmäktige i staden har det övergripande ansvaret för stadens skolor och fastställer i budgeten förutsättningarna för dessa. Resurstilldelning till skolverksamheten sker i tre steg. Kommunfullmäktige fattar beslut om resurstilldelning till stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden. Dessa fattar i sin tur beslut om resursfördelning till skolorna inom sitt ansvarsområde. Varje rektor beslutar utifrån tilldelade medel om hur de ska användas på den lokala skolan.

Skolplanens roll

Riksdag och regering har fastställt nationella mål och riktlinjer för verksamheten i skolan i form av skollag, förordningar och läroplaner och utifrån dessa gett kommunen i uppdrag att ansvara för organisation och genomförande av skolverksamheten så att de nationella målen nås.

Varje kommun ska, enligt skollagen, ha en skolplan som beskriver hur kommunens skolverksamhet ska utformas och utvecklas för att uppfylla de nationella målen och kravet på likvärdighet. På varje skola ska, enligt förordning, finnas en lokal arbetsplan. Av arbetsplanen ska framgå hur de nationella och kommunala målen ska uppnås.

Skolplanen riktar sig till alla som arbetar i skolan, elever och studerande, föräldrar och samhället i övrigt. Skolplanen ska tillsammans med de nationella målen vara styrande och vägledande för utvecklingen av verksamheten.

Planen ska vara ett aktivt dokument för alla medarbetare och följas upp och utvärderas kontinuerligt.

Skolplanen för Stockholm omfattar kommunal förskoleklass, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning, särvtux, och svenskundervisning för invandrare (sfi).

Skolplanen omfattar flera olika verksamheter som berör barn, ungdomar och vuxna. För att underlätta läsbarheten används i detta dokument de två begreppen elev och skola för samtliga verksamhetsformer.

Skolplanen riktar uppmärksamhet på ett antal prioriterade utvecklingsområden och strategier för stadens skolverksamhet.

Gemensamma utvecklingsområden för lärande och utveckling

Verksamheten i Stockholms skolor är allas ansvar där de olika yrkesgruppernas kompetens bidrar och kompletterar varandra. Skolans mål och uppdrag måste därför vara tydliga för alla som arbetar i skolan. Skolans uppdrag är att utveckla elevernas förmåga att ta ansvar för sitt lärande och på så sätt lägga grunden för den enskilda individens livslånga lärande. Varje elev ska ges möjlighet att utveckla sina olika förmågor för att ta till sig kunskap och förstå sammanhang. Med utgångspunkt i de speciella förutsättningar som råder i en mångkulturell stad som Stockholm har följande områden lyfts fram och prioriterats – lärande och kunskap, elevhälsa och elev- och föräldrainflytande. De är alla delar av en helhet med syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling, självkänsla och tilltro till den egna förmågan så att de kan påverka sina studier och göra medvetna val för framtiden.

Lärande och kunskap

Området lärande och kunskap speglar elevens hela kunskapsutveckling och innefattar alla de ämnen som återfinns i de nationella styrdokument. Skolans uppgift är att skapa en helhet för eleven. Utvecklingen av ämnesövergripande arbetssätt är viktigt för att uppnå denna helhet. Detta kräver kompetenta lärare som strävar efter att uppnå läroplanens mål. Inom Lärande och kunskap fokuserar skolplanen på två delområden, Språkutveckling och Matematik.

Språkutveckling

Ett föränderligt samhälle ställer höga krav på en kommunikativ förmåga och förmåga att behärska både det skrivna och talade språket. Språk är grunden för lärande och nyckeln till kunskapsutveckling och framgång. Medvetenhet i skolan om språkutvecklingens betydelse i alla ämnen är avgörande för att skapa förutsättningar för elevernas lärande.

Att utveckla språket hos elever med svenska som sitt andra språk, innebär att aktivt stödja modernmålet och att utveckla det andra språket, svenska. En god andraspråksinläring innebär att allt fler inom skolan måste ha kunskaper om flerspråkig utveckling. För att främja kunskapsutvecklingen hos de tvåspråkiga eleverna krävs att modersmålsundervisningen utvecklas och integreras med ämnesundervisningen.

Eftersom alla elever har olika sätt att lära sig behöver undervisningen i skolan utvecklas för att bättre anpassas till elevernas olika lärtilar.

Ett lärande genom konstarterna, vilket även innefattar media och film, ger nya möjligheter för elevernas arbete med varierade uttrycksformer och kommunikation. Alla elever ska ges möjlighet till kulturella upplevelser genom att ta del av stadens rika kulturutbud och självt få möjlighet att utveckla olika kulturella uttryckssätt. Biblioteken är viktiga resurser för elevernas lärande och språkutveckling, eftersom de erbjuder en mångfald av källor som möjliggör ett elevaktivt arbetssätt och bidrar till ett lustfyllt lärande.

Uppföljning, dokumentation och analys av elevernas språk- och läsutveckling är nödvändig för varje skolas arbete med att nå de nationella målen och ger förutsättningar för att tidigt sätta in åtgärder för att ge alla elever möjligheter till en god språkutveckling och läsförmåga.

Inriktningsmål

- Skolan och alla dess medarbetare ska utveckla ett medvetet arbete som stärker elevernas språkutveckling, läs-, skriv- och kommunikationsförmåga samt leder till en högre måluppfyllelse.

Matematik

Inom matematikområdet har skolan en stor utmaning för att nå en högre måluppfyllelse och öka elevernas intresse och lust för matematik. Att stödja elevens utveckling av matematiskt tänkande och förmåga till problemlösning blir centralt för framtidens skola. Matematikundervisningen ska ge en god grund för såväl vardagsliv och vardagsekonomi som för fortsatta studier. En utveckling behöver ske av mer konkret praktisk undervisning och av att föra in matematik i det ämnesövergripande arbetet. De tillfällen till logiskt tänkande och kreativa problemlösningar som finns i ämnet matematik kan dessutom ge eleverna en förmåga att lösa problem inom helt andra ämnesområden.

Inriktningsmål

- Skolan ska utveckla former för matematikundervisningen som stärker elevernas matematiska tänkande och problemlösningssförmåga samt leder till en högre måluppfyllelse.

Elevhälsa

Öppenhet och respekt för den enskilde eleven ska präglade skolans verksamhet. All verksamhet i skolan ska genomsyras av ett demokratiskt förhållningssätt där skolan ska stärka elevens självförtroende och ansvarskänsla, uppmuntra och utveckla elevens medkänsla och inlevelseförmåga. I detta ingår även arbetet med att utveckla respekt för olikheter och att motverka kränkande behandling. Skolans värdegrund ska därför omfattas av all personal och vara ett levande verktyg i vardagen.

Elevhälsa är ett nytt begrepp som handlar om att främja hälsa hos alla elever med speciellt fokus på elever i behov av särskilt stöd. Utgångspunkter i elevhälsoarbetet är normer och värden, god arbetsmiljö, psykiskt och fysiskt välmående och utveckling av arbetsorganisationen för att främja en god hälsa i skolan. För samverkan och som ett stöd i skolans verksamhet ingår elevhälsans personal, d.v.s. skolläkare, skolsköterska, kurator, psykolog och specialpedagog.

Förebyggande hälsofrämjande arbete är avgörande för att skapa en god arbets- och studiemiljö för alla i skolan. Att stärka både den psykiska och fysiska hälsan är centralt för elevens välmående. Att kunna påverka och styra sin vardag i skolan, att bli bekräftad utifrån sina egna förutsättningar och att utveckla tillit till den egna förmågan är viktiga faktorer för att öka elevernas välbefinnande. Skolan ska utforska olika metoder och arbetsformer i undervisningen för att främja elevers sociala och emotionella utveckling. Det innebär ett strukturerat arbete med känslor, jagstärkande metoder och konflikthantering.

Skolans förebyggande arbete med utevistelse, en god kosthållning och fysisk aktivitet, är viktigt som en naturlig del i verksamheten för att stärka elevers fysiska hälsa.

Elever som behöver mer hjälp och stöd i sin utveckling än andra ska garanteras det. Insatser ska sättas in så tidigt som möjligt. Utgångspunkten för skolan måste vara att utifrån en helhetssyn kring elever i behov av särskilt stöd gemensamt finna lösningar och utforma fungerande ändamålsenliga åtgärdsprogram.

Elevhälsoarbetet innebär också att man arbetar förebyggande med elevers frånvaro och snabbt utreder orsaker och gör insatser för att nå en ökad närvaro. För elever i grundskolan och gymnasieskolan är skolans dialog med hemmet en viktig del i detta arbete.

Inriktningsmål

- Skolan ska ha ett kontinuerligt hälsofrämjande arbete som bygger på att alla verksamma i skolan är delaktiga och tar ansvar

Elev- och föräldrainflytande

Elevernas delaktighet i såväl lärandet som skolan som helhet ska stärkas. En förutsättning för elevernas inflytande i lärandet är att eleverna ges god kunskap om sina rättigheter samt att tydliga och förståeliga mål finns utarbetade och är kända av eleverna.

Elever ska utifrån sin förmåga och ålder ha inflytande över och vara delaktiga i utformningen av skolans verksamhet. De ska stärkas i att ta ställning och välja utifrån egna erfarenheter och överväganden. Den målstyrda skolan kräver ett medvetet och långsiktigt arbete för att utveckla demokratiska arbetsformer. Samverkan mellan elever och pedagoger eller andra medarbetare i verksamheten är en viktig del i arbetet med att stärka elevernas inflytande i skolan som helhet. Fokus i arbetet med att utveckla elevinflytandet ska vara på den enskilda elevens rätt att uppnå läroplanens mål.

Skolan ska präglas av ömsesidighet och respekt i ansvaret mellan föräldrar och skola. Föräldrar till elever i grundskolan och gymnasieskolan ska ges möjlighet till olika former av reellt inflytande. Skolorna behöver utveckla former för reellt inflytande som är anpassat utifrån de lokala förutsättningarna i samarbetet med föräldrarna. Föräldrarna ska få god och fortlöpande information om skolans verksamhet och mål samt hur det egna barnet utvecklas. Den goda dialogen skapar förutsättningar för ett gott samarbete och kan öka föräldrarnas inflytande.

Inriktningsmål

- Skolan ska arbeta medvetet för att ge eleverna inflytande i och ansvar för såväl det egna lärandet som skolan som helhet

De nödvändiga redskapen

Ledarskap

Ledarskapet är centralt för hur skolan fungerar. Ett gott ledarskap skapar förtroende och tillit till att skolan förmår att uppfylla sitt uppdrag. Det handlar både om skolledares ledarskap och lärares ledarskap.

Rektors ansvarstagande och agerande, i egenskap av skolans chef och pedagogiska ledare, är avgörande för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Det innebär bland annat att rektor ska initiera, prioritera och ge mandat och

stöd i förändringsprocesser och utveckling av kvalitetsarbetet. Att initiera diskussioner, kunskapsutbyte och samarbete mellan lärarna kring kunskapssyn, läroprocessen, helheten i lärandet, betygskriterier och läroplanens innehåll är några delar i detta arbete.

Lärares ledarskap behöver lyftas fram och stärkas. Ledarskapet handlar både om att leda och hantera grupper och grupprocesser och att utöva ett handledarskap där individuella mål, utvecklingsplaner och åtgärdsprogram är utgångspunkter.

Samverkan

Den kontinuerliga professionella dialogen mellan pedagogerna i verksamheten är centralt för att skolan ska uppnå de nationella målen och gemensamt utveckla verksamheten och ämnesintegrationen.

Nätverk och samverkansformer behöver utvecklas mellan pedagoger och med andra yrkeskategorier på skolan som arbetar med elever i olika åldrar i syfte att utveckla en helhetssyn på lärandet genom skolåren.

Ett professionellt överlämnande mellan de olika skolverksamheterna är viktigt för elevernas välbefinnande och kunskapsutveckling i skolan. Det handlar om utveckling av samarbetsformer mellan förskola och förskoleklass, mellan olika skolår och skolformer. I detta arbete är det viktigt att värna om varje verksamhets särart.

Genomförandet av den målstyrda skolan förutsätter ett aktivt arbete med och en levande dialog om en likvärdig bedömning av elevernas prestationer både i den enskilda skolan och mellan skolor.

För att stödja elever i behov av särskilt stöd krävs en väl utvecklad samverkan med individ- och familjeomsorgen, där utgångspunkten bör vara hur de olika professionerna kan stödja varandra för att skapa bästa förutsättningar för den enskilde eleven.

Skolan är en viktig del i samhället där samarbetet med andra aktörer måste stärkas och utvecklas. Det finns ett antal olika samarbetspartners som till exempel kulturskolan, biblioteken och kulturinstitutioner som utgör en kompletterande och viktig resurs i samarbetet med skolan.

Samverkan mellan skola och högskola/universitet behöver fortsätta att utvecklas, dels för att skolorna aktivt ska kunna ta till sig den senaste forskningen och dels för att underlätta övergången för elever till högskolan.

Även samverkan mellan skola och näringsliv behöver fortsätta att utvecklas. Att möta och förstå sin omvärld och vad som krävs i ett framtida arbetsliv är kunskaper som är viktiga i elevernas utveckling.

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Skolan är en målstyrd verksamhet där de nationella målen ska vara i fokus. I Stockholms stad fattar Kommunfullmäktige beslut om resursfördelning till stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden för skolverksamheten. Kommunfullmäktige beslutar också om prioriterade utvecklingsområden utifrån de nationella målen. Stadens kommuncentrala organ för skolfrågor har till uppgift att följa upp och inspektera skolans verksamhet. Den uppföljning som sker på övergripande nivå för staden ska utgöra underlag för strategiska beslut för stadens utveckling inom skolområdet.

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ansvarar för att skolverksamheten inom respektive område når målen. Det innebär ansvar för utveckling, resursfördelning, personal- och lokalförsörjning. Till detta kommer också ett uppföljningsansvar för respektive områdes verksamhet. Dialogen mellan nämnd och skola för att få en gemensam bild om verksamheten och dess behov bör utvecklas och formaliseras. Denna dialog bör omfatta en årlig uppföljning av respektive nämnds kvalitetsredovisning.

Varje skola ansvarar för uppföljning av skolans eget arbete med måluppfyllelse enligt läroplan och skolplan. Analys av uppföljningar och utvärderingar behövs för ett medvetet förbättringsarbete. Utvärderingssystem och instrument måste stödja ett sådant arbete. Varje år upprättar varje skola en kvalitetsredovisning där både de nationella och skolplanens mål ska följas upp.

För att kommunfullmäktige ska kunna ta strategiska beslut för stadens skolutveckling ska kommuncentral nivå ta del av och analysera den nationella betygsstatistiken med fokus på stadens skolors resultat. Dessutom ska resultaten för de nationella proven tas in och analyseras för stadens skolor. Dessa skall även redovisas i stadens kvalitetsredovisning. Kontinuerliga brukarundersökningar ska genomföras för att få kunskap om elevers och föräldrars syn på verksamhetens kvalitet.

Om den enskilde skolan behöver tidigare bedömning av elevernas kunskaper kan Skolverkets diagnostiska material användas. Varje skola ska ha ett system för uppföljning av varje enskild elevs språk-, läs- och skrivutveckling och utveckling inom det matematiska området där t.ex. läsutvecklingsschema, språkutvecklingsanalyser kan användas. Staden ska fortsätta att utveckla verktyg som kan stödja skolornas uppföljning av elevernas förmågor.

Staden har ett för alla verksamheter gemensamt system för kvalitetsstyrning. Varje skola skall med utgångspunkt från stadens mål, läroplanen och skolplanen utarbeta skolans egna åtaganden gentemot elever och föräldrar. Skolan redovisar sina åtaganden i planen för verksamheten och säkrar verksamheten genom att beskriva och redovisa tydliga arbetssätt och rutiner för arbetet.

